

RFP
EUROPE

Univerza v Ljubljani
Biotehniška fakulteta

Nagojski protokol in živalski genski viri

Danijela Bojkovski
- ERFP Secretariat -

Biotehniška fakulteta, Oddelek za zootehniko November, 2016

RFP
EUROPE

Univerza v Ljubljani
Biotehniška fakulteta

Nagojski protokol - o dostopu do genskih virov in pravični delitvi koristi, ki izhajajo iz njihove uporabe (Nagoya - 2010; veljavnost - 2014)

Dodatni sporazum Konvencije o biološki
raznoverstnosti (Rio de Janeiro – 1992, veljavnost – 1993)

RFP
EUROPE

Univerza v Ljubljani
Biotehniška fakulteta

Nagojski protokol

- Osnova: Konvencija o biološki raznovrstnosti
 - Cilji konvencije:
 - ohranjanje biotske raznovrstnosti,
 - trajnostna raba biotske raznovrstnosti,
 - **poštena in pravična delitev koristi od uporabe (vseh) genskih virov**

↓

Nagojski protokol, sklenjen 2010
92 podpisnic, 78 pogodbenic
EU od leta 2011, Slovenija 2011

Transparenten zakonodajen okvir za učinkovito izvajanje enega izmed ciljev Konvencije: poštena in pravična delitev koristi, ki izhajajo rabe genetskih virov

RFP
EUROPE

Univerza v Ljubljani
Biotehniška fakulteta

Pomembnost sporazuma

- Zakonodajni okvir za ponudnike in uporabnike genskih virov, pogoji dostopa za genske vire so določeni in definirani
- Zagotavljanje delitve koristi, izvorno državo in državo uporabnico
- Zagotavljanje delitve koristi je spodbuda za ohranjanje in trajnostno rabo genskih virov, ki pripomore k razvoju in ohranjanju biotske raznovrstnosti

RFP
EUROPE

Nagojski protokol in Evropa

Univerza v Ljubljani
Biotehniška fakulteta

- 20.5.2014 - Uredba 511/2014 – raba genskih virov in obveznosti uporabnikov;
- 13.10.2015 – Izvedbena uredba 2015/1866 – pravila o izvedbi členov 5,7,8 zgornje Uredbe;
- 27.8.2016 - smernice o področju uporabe in osnovnih obveznostih iz Uredbe (EU) št. 511/2014

RFP
EUROPE

Kdaj je protokol pomemben za živalske genske vire

Univerza v Ljubljani
Biotehniška fakulteta

Kdaj dejavnost zapade pod EU Uredbo 511/2014:

- Kadar uporabljamo živalske genske vire iz držav, pogodbenic Nagojskega protokola (suverene pravice?)
- Država pogodbenica - zakonsko ureja dostop do ŽGV
- Velja za ŽGV, ki so bili pridobljeni po uvedbi Uredbe (12. Oktober 2014) – kaj pa tisti prej?
- Za vse uporabnike ŽGV v EU

Države podpisnice: <https://www.cbd.int/information/parties.shtml#tab=2>

RFP
EUROPE

Univerza v Ljubljani
Biotehniška fakulteta

Nekaj pojmov

- **Uporabnik** - fizična ali pravna oseba, ki uporablja genski vir/tradicionalno znanje,
- **Najpogostejši uporabniki** – raziskovalci, podjetja iz različnih sektorjev (kmetijstvo, farmacija.....)
- **Uporaba** – raziskovanje in razvijanje genske sestave

Države podpisnice: <https://www.cbd.int/information/parties.shtml#tab=2>

RFP
EUROPE

Univerza v Ljubljani
Biotehniška fakulteta

Nas čakajo spremembe?

- Poštena in pravična delitvi koristi, ki izhajajo iz **uporabe genskih virov** in povezanega **tradicionalnega znanja**
- Uporabnik je dolžan ravnati v skladu s primerno skrbnostjo:
 - Preveriti ali material spada na področje uporabe Protokola
 - Ali je država ponudnica pogodbenica Protokola
 - Ali v država ponudnica ureja področje dostopa in delitve koristi
 - Posredovalnica informacij, nacionalni kontaktni točki
 - Da se koristi pošteno in pravično delijo - dogovor
 - Mednarodno izjavo o primerni skrbnosti; še pred uporabo genskega vira (izvirne države)

!!!!Država se lahko odloči, da dostopa ne bo regulirala!!!!
 Države, ki urejajo pravno ureditev na tem področju so ŽGV izključile
 (Španija, Francija, UK, NL, AT...)

RFP EUROPE Univerza v Ljubljani
Biotekniška fakulteta

PRIMER

- Uvoz plemenjaka/semje/kri/DNK
- Uporaba – hrano/raziskave NE ZAPADE POD UREDBO
- Raziskava vodi v odkritje gena?, nadaljnja reja itd. – ZAPADEMO POD UREDBO
- **Uporabnik** - preveri v državi ponudnici ali za tovrstno uporabo ŽGV veljajo zahteve za pridobitev predhodne privolitve in določitev medsebojnih pogojev

RFP
EUROPE

Odgovor na vprašanje

Univerza v Ljubljani
Biotehniška fakulteta

Dejavnost/aktivnost
v povezavi z ŽGV,
ki ustvarja **nova spoznanja** o značilnostih
genskega vira,
ki koristijo (bi lahko koristila) nadaljnjemu
postopku razvoja proizvodov - DA

RFP
EUROPE

Sektorska navodila za ŽGV (1)

Univerza v Ljubljani
Biotehniška fakulteta

- Navodila, ki so jih za Evropsko komisijo pripravili zunanji eksperti
- Več delavnic v Bruslju, kjer so bila navodila obravnavana
- **Zakaj sektorska navodila?**
 - ✓ Pomoč uporabnikom (raziskovalcem, rejskim organizacijam, rejski industriji in rejcem)
 - ✓ Nacionalnim pristojnim organom

Pri razumevanju in odločanju:
aktivnosti povezane z

raba = raziskave ali razvoj

spadajo pod pristojnosti Uredbe?

RFP
EUROPE

Sektorska navodila za ŽGV (2)

Univerza v Ljubljani
Biotehniška fakulteta

ŽGV vključujejo:

- domače živali (žive živali, semena, jajčne celice, zarodki, različna tkiva)
- ribogojništvo (ribe, školjke, raki)
- družne živali (mačke, psi itd.)
- ljubiteljske reje perutnine, kuncev
- ves genetski material (kri, DNA, tkiva-kozmetično industrijo)

Navodila izključujejo:

RFP
EUROPE

Sektorska navodila za ŽGV (3)

Univerza v Ljubljani
Biotehniška fakulteta

- Kdo so uporabniki:
 - rejci
 - ljubiteljski rejci
 - rejske organizacije
 - rejska podjetja (Jata, PP)
 - raziskovalni inštituti (javni in privatni)
- Kdaj zapademo pod Uredbo:

RAZISKAVE in RAZVOJ
na genskih virih iz države, ki PRAVNO ureja ABS
vodi v nadaljnji **RAZVOJ**
KORISTI
(finančne, nefinančne)

RFP EUROPE Univerza na Jadranski
Znanstveno Središče

Sektorska navodila za ŽGV (5)

Osnovna klasifikacija aktivnosti	
Aktivnost	Zapade pod Uredbo
	Karakterizacija pasem (genotip in fenotip), linij in posameznih živali
	Osnovne raziskave na lastnostih in njihovem genetskem ozadju
Selekcija in razmnoževanje	Rejske aktivnosti, kje je uporabljen zunanji material za razmnoževanje, namenjen izboljšanju genetskega napredka, ki vodi v nadaljnjo komercialno prodajo
	Genome editing
	Uporaba molekularnih informacij za preverjanje sledljivosti pasme/živali

RFP EUROPE Univerza v Ljubljani
Biotehniška fakulteta

Zaključki in priporočila

- Rejce ne smemo obremeniti z dodatnimi administrativnimi ovirami
- Delavnica Bruselj – diskusija predstavnikov – da se dostop za ŽGV ne regulira
- Na FAO ITWG-AnGR priporočilo komisiji, da se dostop do ŽGV ne regulira
- EAAP – Sekcija ABS - zaključki podobni.

PRIPOROČILO:
potrebno je spremljati, kako EU države urejajo (če) dostop do ŽGV, vendar ne hiteti.....

Univerza v Ljubljani
Dobrotniška fakulteta

Hvala za pozornost!

